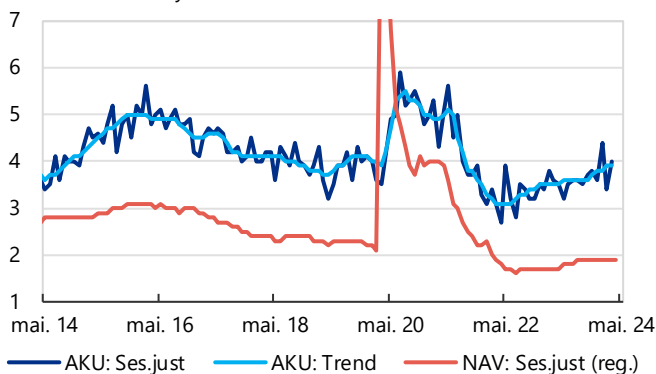

På torsdag publiseres **arbeidskraftundersøkelsen (AKU)** for mai, mens NAV legger frem **juni-tall for registrert ledighet** på fredag. AKU-ledigheten var i april 2022 3,1 prosent, og har siden økt gradvis til 4,0 prosent i april i år. Den registrerte arbeidsledigheten har derimot ligget forholdsvis flatt i samme periode, og var i mai 2,0 prosent, jf. figuren under. De to ledighetsstatistikken kan avvike som følge av flere forhold. Den registrerte ledigheten omfatter alle som søker inntektsgivende arbeid hos NAV og har vært uten inntektsgivende arbeid de siste to ukene, samt er tilgjengelige for arbeid. Enkelte personer som er registrert som ledige hos NAV, blir ikke regnet som arbeidsledige i AKU fordi de ikke aktivt søker arbeid. Samtidig kan AKU fange opp arbeidsledige som ikke registrerer seg hos NAV, for eksempel som følge av at de ikke har krav på dagpenger. Dette er bl.a. tilfellet for mange studenter. Se nærmere omtale i [Ukeblikk 24](#).

Arbeidsledighetsrate*

Prosent av arbeidsstyrken

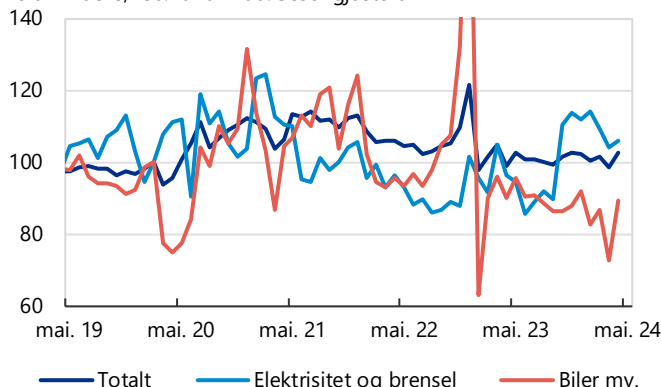
*AKU-tall er gitt for kohort 15-74 år.
Kilde: LSEG Datastream / Statistisk sentralbyrå / NAV / NHO

I 2023 innvandret 33 100 ukrainere til Norge. NAV rapporterer at mer enn 50 prosent av de registrerte ledige har innvandrerbakgrunn, og blant disse utgjør ukrainere (7 100 personer) den største gruppen. Det kan imidlertid ta tid før innvandringsbølgen fra Ukraina reflekteres i AKU-ledigheten som følge av at flyktninger bosatt i asylmottak ikke inkluderes i undersøkelsen. Mange nylige bosatte flyktninger deltar også i introduksjonsprogrammet den første tiden i Norge, og er da ikke tilgjengelige for arbeid. SSB publiserer 2023-tallene for introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger i dag. Vi venter at ledigheten trolig vil øke noe i tiden fremover, blant annet som følge av at flere ukrainere vil melde seg i arbeidsmarkedet.

Fredag publiseres tall for **varehandels- og varekonsumindeksen for mai**. Hovedforskjellen mellom indeksene er at varekonsumindeksen har et noe større omfang enn varehandelsindeksen, ved at den også inkluderer elektrisitet, samt kjøp av transportmidler. Varekonsumindeksen for april i år viste en bredt basert sesongjustert vekst på over 4 prosent, etter en nedadgående trend siden november i fjor. Det er særlig bilkjøp som har bidratt til svingningene.

Norge: Varekonsumindeksen

Volumindeks, feb.2020=100. Sesongjustert

Kilde: LSEG Datastream / Statistisk sentralbyrå / NHO

Internasjonalt vil tall for **forbrukertilliten** fra Conference Board for juni i USA bli offentliggjort på tirsdag. Dette måler husholdningenes syn på den økonomiske situasjonen og deres forventninger til hvordan den vil utvikle seg fremover. Forbrukertilliten har tradisjonelt vært en viktig ledende indikator for aktiviteten i den amerikanske økonomien, ettersom privat konsum utgjør nær 70 prosent av USAs totale BNP.

Torsdag kommer **rentebeslutningen til den svenske sentralbanken**. I mai kuttet Riksbanken styringsrenten fra 4 til 3¾ prosent. Veksten i den svenske økonomien er svak og ledigheten er 8,7 prosent. Vi venter at Riksbanken holder renten i ro i denne omgang, og at neste kutt kommer etter sommeren.

Fredag publiseres **amerikansk konsumdeflator (PCE) for mai**. Veksten i konsumdeflatoren er den amerikanske sentralbankens foretrukne mål for inflasjon, og var i april 2,7 prosent år/år. Prisveksten i USA har vist seg gjenstridig som følge av høy etterspørsel og et stramt arbeidsmarked. Det illustreres av at prisveksten på tjenester synes å ha stabilisert seg på et høyt nivå. Siden oktober i fjor har tjenesteinflasjonen vært 4 prosent år/år. For høy prisvekst har løftet renteforventningene så langt i år. Konsensus er at den samlede PCE-veksten holder seg på 2,6 prosent år/år i mai.

Ukeblikk tar sommerferie og er tilbake i august.

Espen Skretting, PhD

Kalender		Sist	Nå
Man 0800	NOR: Øk. sosialhjelp 2023		
Man 0800	NOR: Int.progr. flyktninger, 2023		
Man 1000	DEU: IFO Business Climate, juni	89,3	89,7
Tir 0800	NOR: Prod.ind. for B&A, mai	0,2%	
Tir 0800	NOR: Kredittindikator, mai	3,2%	
Tir 1600	US: Forbrukertillit, jun	102,0	100,0
Tor 0800	NOR: AKU-ledighet, mai	4,3%	
Tor 0930	SWE: Rentebeslutning	3,75%	
Tor 1400	US: Initial jobless claims, MMM	238k	236k
Fre 0800	NOR: Registrert ledighet, juni	1,9%	2,0%
Fre 0955	DEU: Arbeidsledighet, juni	5,9%	5,9%
Fre 1430	US: PCE, mai	2,7%	2,6%

Temadelen i [Økonomisk overblikk](#) beskrev makroøkonomiske virkninger av klimaendringene, og viste at disse virkningene er svært ulikt fordelt. Dette kommer også godt til uttrykk i et ferskt [IMF-notat](#) der forfatterne finner at økt omfang av vannmangel og tørke både vil kunne svekke langsiktig vekstevne og true langsiktig prisstabilitet i såkalt sårbare og konfliktfylte stater (*Fragile and Conflict-Affected States*, FCS). Og utslagene i klimapanelets høyutslippsscenario (RCP 8.5, med +4,5 grader i år 2100) er betydelige: økt hyppighet av tørkeperioder vil gi en reduksjon i den årlige veksten i BNP per innbygger på 0,4 prosent frem til 2060, og deretter 1,4 prosentpoeng per år frem til 2100. I tillegg anslås 2 prosentpoeng høyere prisvekst. Men kanskje mest talende: 50 millioner flere i FCS-landene under sultegrensen. Kanalene er blant annet lavere jordbruksproduksjon, lavere investeringer og produktivitet, mer sykdom som reduserer effektivt arbeidstilbud, økt inflasjon (pga. knapphet), og mer underernæring, som også svekker humankapitalen. De makroøkonomiske virkningene forsterkes av mange forhold: korrupsjon, svak styring, allerede svak tilgang på vann, høy statsgjeld som svekker offentlig handlingsrom, svake velferdsordninger som hindrer buffering av inntektssvikt, og lite handel som gjør det vanskeligere å importere mat.

En høyst relatert dimensjon er at endret klima i seg selv kan bidra til å forverre pågående konflikter, som også har økonomiske konsekvenser. Dette belyses i et annet [arbeidsnotat](#) fra IMF, som bygger på månedlige vær- og konfliktdata for 168 land for tiårsperioden 2013-22.

Forfatterens inngang er COP28-erklæringen fra desember i fjor, som nettopp pekte på samspillet mellom klimaendringer, væpnede konflikter, lands sårbarhet og humanitære kriser. Veien fra klima til konflikt går gjennom en rekke kanaler:

- Klimaendringer kan påvirke tilgangen på ressurser, så som vann, dyrkbar mark og fiskeressurser, og slik forsterke (eller endre) eksisterende ulikheter og sosiale konflikter.
- Klimaendringer kan påvirke mattilgang og -priser, og slik bidra til konflikter og uro.
- Som følge av dette kan klimaendringer også føre til at folk må flykte, som kan føre til større press på andre områder.
- Og ekstremvær kan gi opphav til økonomiske sjokk, for eksempel gjennom ødelagt infrastruktur og lavere produktivitet. Dette kan bidra til mer fattigdom direkte, men også indirekte, gjennom svakere statsfinanser og mindre offentlig handlingsrom.

Forfatterne viser til at empirien ikke gir særlig holdpunkter for at klimamessige sjokk i seg selv kan trigge konflikter. Snarere tyder tidligere studier på at klimasjokk kan forlenge og forsterke allerede pågående konflikter. I tillegg peker studier på at klimakriser kan føre til mer politisk uro og faren for væpnet konflikt dersom de politiske og sosioøkonomiske forholdene ligger til

rette for dette. I kort: Vanstyrte land evner dårligere å håndtere klimakatastrofer. Haiti er et talende eksempel.

Forfatterens nyvinning er særlig at de bruker månedstall på subnasjonalt nivå (2504 regioner i 168 land), i stedet for kun årstall på nasjonalt nivå. Deretter kobles utviklingen i konfliktrelaterte dødstall per innbygger i de enkelte regionene med endringer i været (nedbør og temperatur) i de samme regionene. I tillegg brukes satellittbilder av lysintensitet på natten som proxy på økonomisk aktivitet, for å teste robustheten i beregningene.

Virkning av værsjokk på konflikter, alternative regresjoner

	1	2	3
Temperatur	0,175***		0,166**
Nedbør		0,006	0,001
Konstant	-12,53***	-12,01***	-12,5***
Observasjoner	16 947	16 942	16 577
R ²	0,78	0,78	0,78

***/**: Signifikant på90/95/99%-nivå
Kilde: IMF WP/24/112

Regresjonsanalysen (tabell over) viser at økt temperatur bidrar til å intensivere pågående konflikter. Én prosent høyere temperatur øker konfliktintensiteten (dødsfall) med 0,2 prosent. Forfatterne finner imidlertid ikke signifikante resultater for nedbørsmengde, og knytter det til at både for lite og for mye nedbør kan påvirke konfliktintensiteten. Basert på disse estimatene anslås at dersom de globale utslippene skulle utvikle seg i tråd med høyutslippsscenarioet (RCP 8.5) vil antall konflikt-drepte som følge av høyere temperaturer ha økt med 12 prosent i 2060. (En tilleggsdimensjon er at konflikter i seg selv svekker aktiviteten, se f.eks. denne [bloggen](#).)

Som vi beskrev i overblikket, er noen fellesnevner for landene som rammes hardest av klimaendringene at de utsettes for større oppvarming, er mer avhengige av landbruk og samtidig er mindre robuste pga svakere statsfinanser og mer vanstyre. En annen fellesnevner er at de er fattigere. Afrika sør for Sahara utgjør 3 prosent av globalt BNP. Lavere veksttakt her utgjøre bare promiller av global vekst. Betydningen for vår del av verden vil derfor i første rekke komme via migrasjon (når land eller områder blir mindre beboelige), at det store vekstpotensialet i Afrikas unge, og rasktvoksende befolkning ikke realiseres, men kanskje også via større forstyrrelser i verdikjedene og dårligere tilgang på ressurser.

Øystein Dørum

Område samfunnsøkonomi

E-post	Ansvar	Mobil
oystein.dorum@nho.no	Sjeføkonom	907 88 762
eirik.ese@nho.no	Norsk økonomi	416 77 620
nina.lillelien@nho.no	Energi/klima	930 23 098
torill.lodemel@nho.no	Arbeidsmarked, lønn	924 25 850
hallvard.morck@nho.no	Norsk økonomi	970 75 067
espen.skretting@nho.no	Norsk økonomi	957 81 985
victoria.sparman@nho.no	Norsk økonomi, arb.marked	924 92 461
bard.ola.tjonneland@nho.no	Internasjonal økonomi	930 22 705

[Tidligere utgaver av NHOs Ukeblikk finnes her](#)